

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, esnaf, sanatkâr, mühendis, mimar, sanayici, tüccar ve farklı meslek gruplarının ekonomik, mesleki ve hukuki sorunlarına karşı yeterli temsil ve koruma sağlayıp sağlamadığı; meslek odaları, ticaret ve sanayi odaları, esnaf odaları ve meslek birliklerinin üyelerinden topladığı aidatlar karşılığında hangi somut hizmetleri sunduğu; seçim, denetim, temsil, şeffaflık, hesap verebilirlik ve yönetim süreleri bakımından ortaya çıkan sorunların bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla, Anayasa’nın 98’inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 102 ve 103’üncü maddeleri uyarınca Genel Görüşme açılmasını arz ve teklif ederiz. **03.06.2026**

Doç. Dr. Selçuk Özdağ
Muğla Milletvekili
Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Türkiye’de meslek odaları, esnaf ve sanatkâr odaları, ticaret ve sanayi odaları, mühendis ve mimar odaları ile bunların üst kuruluşları; Anayasa’nın 135’inci maddesi kapsamında kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olarak örgütlenmiştir. Bu kuruluşların asli görevi; üyelerinin mesleki haklarını korumak, sektörlerin gelişimini desteklemek, mesleki standartları yükseltmek, iktidarların yanlış politikalarına karşı üyelerinin yanında durmak ve kamu yararı doğrultusunda rehberlik yapmaktır.

Ancak bugün gelineen noktada, geniş bir kesimde bu kuruluşların önemli bölümünün üyelerine yeterli katkı sunmadığı, aidat toplama ve belge verme dışında bir işlev görmediği, kriz dönemlerinde üyelerinin ekonomik ve hukuki haklarını güçlü biçimde savunmadığı yönünde ciddi bir kanaat oluşmuştur. Türkiye’de TOBB çatısı altında 252 oda ve 113 ticaret borsası olmak üzere toplam 365 oda ve borsa bulunduğu; TESK’in ise 13 federasyon, 82 birlik, 2.985 oda, 184 meslek kolu ve yaklaşık 2 milyon üyeye sahip olduğu görülmektedir. TMMOB’ye bağlı 24 odanın üye sayısı da 2025 yılı sonu itibarıyla 729 bin 401’e ulaşmıştır. Bu büyüklükteki kurumsal yapıların, üyelerine ne ölçüde ekonomik, hukuki, mesleki ve sektörel fayda sağladığı Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından değerlendirilmelidir.

Özellikle esnafın kira, vergi, prim, kredi faizi, POS komisyonu, enerji maliyeti altında ezildiği; mühendis, mimar ve şehir plancılarının işsizlik, düşük ücret, güvencesizlik ve mesleki itibarsızlaşma sorunları yaşadığı; sanayici ve tüccarın finansmana erişim, yüksek faiz, ihracat baskısı ve maliyet artışları ile boğuştuğu bir dönemde, meslek kuruluşlarının sahadaki karşılığı tartışmalıdır. Üyelerinden kayıt ücreti, yıllık aidat ve munzam aidat gibi yükümlülükler tahsil ederlerken, bu yükümlülüklerin karşılığında üyelere sunulan somut hizmetlerin, kriz dönemlerinde üyelerine olan katkılarının ve kamu politikalarını etkileme gücünün yeterli olup olmadığı belirsizdir. Ticaret Bakanlığı'nın yayımladığı düzenlemelerde oda üyelerinin kayıt ücreti ve yıllık aidat ödeme yükümlülüğü açıkça yer almakta, yıllık aidatların haziran ve ekim aylarında iki taksitte ödendiği belirtilmektedir.

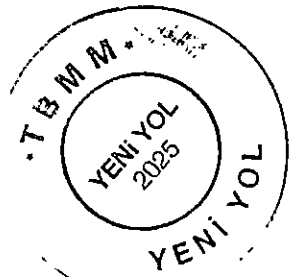
Bir başka önemli sorun da meslek kuruluşları yönetiminde bulunan kişilerin, saltanatı andırır biçimde onlarca yıl kuruluşlarda yöneticilik yapması nedeniyle, demokratik temsilde adaletin sağlanamadığı görüşü hakimdir. TESK Genel Başkanı Bendevi Palandöken'in 30 yıldır TESK yönetim kuruluğu üyesi ve genel başkanlık yaptığı, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'nun da 25 yıldır TOBB Başkanlığı yaptığı bilinmektedir. Diğer meslek örgütlerinde de çok uzun yıllardır başkan ve yönetiminin değişmediği örnekler vardır.

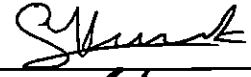
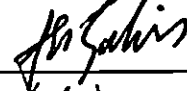
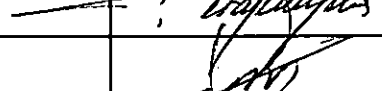
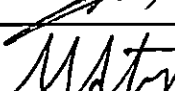
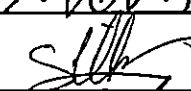
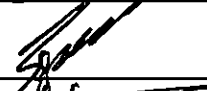
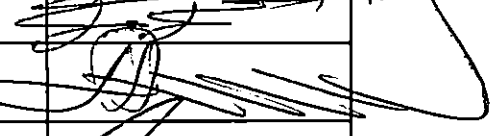
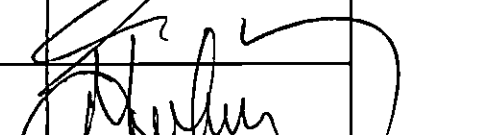
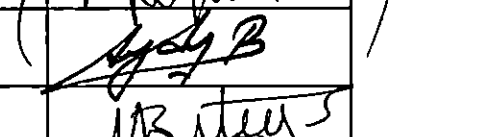
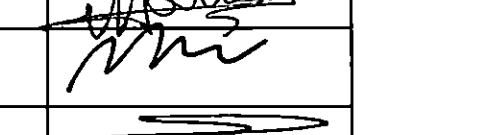
Bu gerçekler ışığında, mesleklerin ve sektörlerin sorunlarını çözmek ve yeterliliklerini artırmak amacıyla kurulan meslek örgütlerinin varlığı ve gerekliliği tartışmalı hale gelmiştir. Meslek kuruluşlarında aynı kadroların uzun süre görevde kalması, temsilin tabana yayılıp yayılmadığı, seçim süreçlerinin üyeler açısından gerçek bir rekabet üretilip üretilmediği, aidat gelirlerinin hangi hizmetlere dönüştüğü, üyelerin kriz dönemlerinde bu yapılardan ne ölçüde fayda gördüğü ve bu kuruluşların siyasi iktidarlar karşısında üyelerinin haklarını savunmakta ne kadar etkili olduğu araştırılmalıdır.

Bu nedenle;

- Meslek odaları, ticaret ve sanayi odaları, esnaf odaları ve üst birliklerin üyelerine sağladığı somut katkıların,
- Aidat, kayıt ücreti, munzam aidat ve benzeri gelirlerin nasıl hangi amaçlarla ve nasıl kullanıldığıнын,
- Bu kuruluşların kriz dönemlerinde üyelerini korumak için hangi girişimlerde bulunduğuнын,
- Uzun süreli başkanlıkların kurumsal yenilenme ve demokratik temsil üzerindeki etkilerinin,
- Seçim sistemlerinin gerçek rekabet, çoğulculuk ve taban iradesi bakımından yeterliliğinin,
- Oda ve birliklerin siyasi iktidarların ekonomi, vergi, finansman, meslek politikaları ve sektör düzenlemeleri karşısındaki tutumlarının,
- Meslek gruplarının bu kuruluşlardan memnuniyet düzeyinin,
- Oda gelirleri ile üyelere sunulan hizmetler arasındaki dengenin,
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının denetim, şeffaflık ve hesap verebilirlik standartlarının,

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kapsamlı biçimde değerlendirilmesi amacıyla Genel Görüşme açılması zaruri hale gelmiştir.

MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
SADULLAH KISACIK	ADANA	
İDRİS ŞAHİN	ANKARA	
MESUT DOĞAN	ANKARA	
SADULLAH ERGİN	ANKARA	
ŞERAFETTİN KILIÇ	ANTALYA	
CEMALETTİN KANİ TORUN	BURSA	
MEHMET ATMACA	BURSA	
SEMA SİLKİN ÜN	DENİZLİ	
ERTUĞRUL KAYA	GAZİANTEP	
NECMETTİN ÇALIŞKAN	HATAY	
BÜLENT KAYA	İSTANBUL	
ELİF ESEN	İSTANBUL	
HASAN KARAL	İSTANBUL	
MEDENİ YILMAZ	İSTANBUL	
MUSTAFA KAYA	İSTANBUL	
BİROL AYDIN	İSTANBUL	
MUSTAFA BİLİCİ	İZMİR	
MEHMET EMİN EKMEN	MERSİN	
SELÇUK ÖZDAĞ	MUĞLA	
MEHMET KARAMAN	SAMSUN	

